

Аліна СЛЮТА, 1990, м. Чернігів, Україна

САД ЖИТТЯ

І знову прийшла весна...

Позаду у Ганни дев'яносто весен, таких далеких і близьких, радісних і сумних. Але всі ці прожиті весни давали їй нове народження, і кожної весни вона ніби знову народжувалася на світ, щоб жити, любити, творити добро наперекір долі, яка до неї і так була немилосердною. Дев'яносто весен – це багато чи мало? Багато, бо скільки перероблено роботи, виплакано сліз, недоспано ночей. І мало, бо життя пройшло, як один день. "Наче і не жила", – так думає старенька, сидючи в саду під старою яблунею. "Сад – це моя друга дитина", – любила повторювати Ганна.

Ось і зараз він зустрічає її білопінним світлом, напуває ароматом і обсипає цвітом. Ця яблунева віхола, здається, хоче прочитати сум і тяжкі спогади від своєї старенької "неньки", і присипати їх білою порошею, щоб вони не ятрили душу. Але виходить навпаки: ці ніжні білі пелюстки цвіту – це роки, з якими грається вітерець, перемішує їх у веселому танку і кладе в сухі жіночі руки.

...Ось вона, молода, гарна, сповнена життєвої енергії і сил. А біля неї високий кароокий парубок, це її коханий Василь. Ось перед очима промайнув далекий 1939 рік, коли вони побралися.

Жити молоді стали на околиці села в маленькій хатинці, що вже почала падати на колінах від часу. Та й саме місце, де стояла хатинка, люди називали "зачарованим", "проклятим", бо там і земля не хотіла родити. Біля хати росли одні будяки, та й ті з середини літа починали засихати.

Навесні Василь сказав: "Галю, а давай ми тут посадимо сад!" – "Тут ніколи нічого не росло", – збентежено відповіла дружина. "Поганої землі не буває – бувають погані господарі", – почула у відповідь.

Молодята взялися за роботу. Люди з них насміхалися: "Краще б відпочили, а то знайшли собі роботу!" Але Василь і Ганна працювали не покладаючи рук. І коли територія під сад була ретельно підготовлена, Василь поїхав за саджанцями.

Не минуло й місяця, як на деревах з'явилися перші тендітні листочки. Прийнялися деревця – скільки було радості. "Вони, ніби діти, протягують до нас свої гілки – рученята", милуючись деревцями, любив повторювати господар і щедро поливав їх водою, щоб не засохли. А влітку Ганна народила сина – Миколу. Щасливі були батьки. В родині панували затишок, злагода, любов.

Настала весна 1941 року. Хто тоді думав, що всю цю красу на землі, створену людьми, зламає, знищить чорна рука війни? Усі люди жили з вірою у світле майбутнє. Серед них і Василь з Ганною. Одного разу Василь приніс маленьку яблуньку, і сказав, що вона особлива, і яблука на ній будуть величезні. Уважно і ретельно доглядав він за нею і все повторював, що це його яблуня. Мабуть, відчував, що це останнє деревце, яке він посадив у своєму житті.

Коротке, мов постріл, слово "війна" розбило, розтоптало майбутнє і випустило на волю страшне горе, яке стало гуляти по містах і селах і заглядати у вікна осель. Не обминуло воно й хати на околиці села. В перші ж місяці війни загинув чоловік, батько, господар. Залишилась Галя з маленьким Миколою і садом. У народі кажуть, що біда не сама йде, ще й діточок своїх веде. В село вступили фашисти... Якось, пораючись на подвір'ї, вдова побачила, як прямо на Василів сад суне німецький танк. З криком: "Стій!" – кинулася вона на танк, захищала тендітні деревця, що вже тріщали під стальним звіром.

Не чула вона у ті хвилини дитячого плачу сина, що тупотів за нею. Отямилась, коли фашист зупинив машину, виліз із танка і ламаною російською мовою почав на неї кричати. Схопила вона сина на руки і стала, мов укопана. Фашист відступив. Це була її перша перемога. Захистила сад. Василь би пишався нею. Але все ж таки кілька деревець лежало на землі, серед них і Василева яблунька. Защеміло у жінки серце, але не всі дерева загинули, жива вона, син... – життя продовжується.

Життя продовжується, і знову весна, яка відроджує все живе, кличе жити наперекір смерті, війні. Сталось диво: з Василевої яблуньки став від кореня відростати пагін – яблунька не загинула. "Це добрий знак, який подає Василь", – думала Ганна. – Усі страхіття скінчились, і знову запанує на землі мир. Не буде поруч коханого чоловіка, зате буде син і сад, значить, є для кого жити".

"Весни, весни, скільки вас було, але всі ви пролетіли швидко у роботі, у турботах", – так думала старенька Ганна і гладила своєю маленькою рукою крону Василевої яблуні, яка нахиляла віти до своєї матері і цілувала її в обличчя цвітом. Доля яблуні – це доля Ганни. Їх ламала війна – але вони вистояли, вижили. В яблуню кілька разів влучила блискавка, нещодавно поламав, покрутив її вітер, але жила, вона хотіла жити для Ганни, для Миколи, для добрих людей, щоб восени дарувати їм свої соковиті плоди. Так і Ганну гнула доля в різні боки, наносила важкі удари, але не зламала, не поставила на коліна цю мужню жінку, бо у неї був син і сад, який надавав їй снаги. Сад, посаджений ще у молодості з коханим, став її оберегом.

А до цієї напівсухої яблуні вона йшла, як до Василя, несучи своє горе й радість. І в шелесті листочків чула тихий голос свого чоловіка; від цього на душі ставало легше. "Чи скуштую я ще раз твої яблука?" – тихо спитала старенька. Листочки їй про щось прошепотіли, але вона не зрозуміла.

Ні, не скуштувала більше вона яблук з Василевої яблуні, бо вночі була сильна буря..., а вранці церковний дзвін сповістив, що хтось відійшов у вічність.

...Знову весна. Сашко допомагає батькові наводити лад у саду. "Тату, йди – но сюди", – гукає син батька. "Дивись, яблунька діда Василя і бабусі Галі жива", – радісно прошепотів хлопчик. Заглянув батькові у вічі і побачив сльозу, яка скотилась по щоці й упала на землю. На них дивився маленький ніжно – зелений пагінчик.

"Правду говорив мій батько, що ця яблуня незвичайна", – сказав Микола і торкнувся пальцями до листочків – йому здавалось, що він торкнувся до рук своїх батьків.

Життя продовжується. Весна...

